

din exilul parizian sosind în țară vești bune despre spectacolele sale, printre care unul, „scandalos”, după textele machizului de Sade. Acum vreo doi ani, Ranin s-a întors în România – și la Sibiu, unde a realizat deja câteva spectacole sub semnătura cu iz scoțian/transoceanic Mc. Ranin. Tot așa semnează acum și jumătate din dramatizarea unor proze eminesciene, precum și regia, scenografia și muzica unei montări despre care declară, în caietul-program, că o avea în vedere mai demult. Un veritabil spectacol de autor, așadar, în care am regăsit acutul instinct teatral al

tânărului regizor de pe vremuri, deloc comuna sa înzestrare plastică (a se reține faptul că îi aparține și scenografia – cu rol major în montare – a spectacolului *Intrigă și iubire*), simțul său muzical remarcabil... Am regăsit, însă, cu mai puțină încântare, și ceața de sensuri care învăluie firul poveștii – o poveste, ce-i drept, câtuși de puțin aptă pentru teatru. Scrierile eminesciene, inclusiv cea care dă titlul spectacolului, sunt, fără îndoială, pasionante (ori, măcar, interesante) la lectură; pe scenă, însă, ele se arată flasce, terne, lipsite de dramaticitate și nu rareori involuntar ilare. O filosofare căreia cu

greu îi poți urmări firul, o lungime cu totul excesivă a reprezentației și o distribuție alcătuită – cu excepția fericită, dar insuficientă, a Diane Văcaru și a lui Gelu Potzoli, actori în puterea cuvântului – din studenți, poate, promițători, dar neexperimentați și din interpreți mai modești au făcut din *Avatarii faraonului Tlâ* o întreprindere stimabilă, eventual, sub aspect cultural, însă ne semnificativă sub aspect teatral. Dar, ni se spune, avatarul (fericit) al teatrului din Sibiu abia urmează.

Alice Georgescu

Dragoste, moarte, dans, teatru

NUNTĂ ÎNSÂNGERATĂ, după Federico García Lorca ● ANSAMBLUL DE DANSURI “HÁROMSZÉK” & TEATRUL “TAMÁSI ÁRON” din SFÂNTU GHEORGHE ● Data reprezentației: 11 iunie 2000 ● Adaptarea și regia: Bocsárdi László ● Scenografia: Bartha József ● Muzica: Könczei Árpád ● Coregrafia: Călin Orza, Uray Péter ● Distribuția: Szabó Tibor (Povestitorul, Moartea), Molnár Gizella (Mama), Györy András (Mirele), Polgár Emilia (Mireasa), Pálffy Tibor (Leonardo), Tekerés Gizella (Soția, Luna), Bodor Emese, Bajkó László, Demeter Erika, Imre Béla, Fehér Noémi, Iváacson László, Iváacson Vera, Jánó Tibor, Keresztes Edit, Kiss István, Kozma Katalin, Marthi Zoltán, Pilinger Mónika, Virág Endre, Sándor Réka (Țigani), B. Anghi Gabriella (Vocea Lunei).

Nu este, cred, anormal ca un afiș de teatru în capul căruia apare, ca producător, numele unui ansamblu de dansuri să-ți stârneasce mirarea, ba chiar neîncrederea, ba chiar, poate, și o superioară strămbătură din nas. Vremurile când un anume festival național amesteca sânguincios profesionalismul cu amatorii și simfonia cu sârba nu s-au îndepărtat (totuși!) atât de mult încât amintirea lor să nu-ți dea încă frisoane. Din fericire, realitatea are uneori gentilețea de a-ți contrazice prejudecățile. Realitatea teatrului, cel puțin.

Un prim punct în care ideile preconcepute se clatină îl reprezintă nu-

mele autorului și titlul piesei. În scrisul acestui delicat și pătimăș poet (ucis, la numai 38 de ani, de falangele franchiste), folclorul, folclorul spaniol, dar și folclorul țigănesc, strigă și suspină nu doar prin stanțele din *Romancero gitano*, ci și prin replicile personajelor din piese – și mai ales din piesa *Nunta însângerată* (1933). Totodată, însă, strania, șocanta învecinare a lirismului de sorginte populară cu o vână expresionistă puternică și cu o adiere suprarealistă ușoară dar persistentă (combinație deseori întâlnită, de fapt, în arta literară și plastică spaniolă) scoate opera lui García Lorca din zona, minoră, a pășunismului, fie el și iberic, dându-i

un “sunet” modern, atrăgător și în ziua de azi.

Al doilea punct în care temelia preconcepțiilor se clatină îl constituie numele regizorului. Bocsárdi László, deși relativ tânăr în meserie, își poate împodobi C.V.-ul artistic cu titlurile unor spectacole de ridicată valoare, pornind de la texte dificile, unele – rar sau deloc abordate de colegii săi din România: *Găinușa de apă* de S.I. Witkiewicz, *Alcesta* de Euripide, *O lună la țară* de Ivan Turgheniev (adaptată de regizor și “rebotezată” **Bine ai venit, boare!**).

În fine, un al treilea punct fragil al temerilor constă în numele actorilor din distribuție. Alături de Molnár Gizella, cunoscută interpretă din “vechea gardă” a teatrului maghiar de la Sfântu Gheorghe, Szabó Tibor și Pálffy Tibor, colaboratori preferați ai lui Bocsárdi, din generația de mijloc, sunt artiști temeinici și complecși, bine antrenați atât pentru teatrul psihologic, cât și pentru teatrul “de mișcare”; îl știam, de asemenea, din alte spectacole, pe tânărul Györy András.

Trei puncte sunt mai mult decât suficiente pentru a clinti din loc ceva – orice. Este ceea ce i s-ar întâmpla oricărei prejudecăți, în fața spectacolului gândit de Bocsárdi László. Regizorul, posesor al unei viziuni scenice deopotrivă intelectuală și senzuală, a intuit în povestea de

dragoste și moarte a lui García Lorca posibilitatea unei fuziuni perfecte între abstracțiunea "rece" a verbului (chiar și poetic) și concretețea "fierbinte" a corporalității descătușate în libertatea deplină a dansului. Transplantând acțiunea piesei în mediul (deloc exotic, pe scenă) al unei comunități țigănești și încadrând conflictul propriu-zis (în ziua nunții, Mireasa fuge cu fostul ei logodnic, Leonardo, care va sfârși sub cuțitul Mirelui, înjunghiat, la rândul său, de acest vechi dușman) în rama unei relatări detașat-ironice expuse de Povestitor, regizorul ține permanent în balanță "distanțarea" modernă a comentariului lucid și "trăirea" aproape viscerală, atavică a pasiunilor totale, devoratoare. În decorul neutru, cu aer strict funcțional (voit, desigur) al lui Bartha József, mișcările savant coregrafiate ale interpreților se desenează, prin contrast, cu extraordinară expresivitate, dansul ca atare topindu-se continuu într-un dramatism emina-mente teatral, în scene de maximă acuitate emoțională, precum aceea a înfruntării dintre Mireasă și Leonardo

Pálffy Tibor și Tekeres Gizella

sau aceea a morții celor doi rivali. Nu avem de a face cu o reprezentare de teatru-dans, ci cu un splendid exemplar de teatru pur și simplu, în care cuvântul își ia ca aliat gestul pentru a întrupa și a comunica gând, sim-

țământ, stare, concept, viață, dragoste, moarte... În prezența tuturor acestora, ce altceva pot face prejudecățile decât, rușinate, să se destrame?

A.G.

O contraperformanță

AL ȘASELEA CER de Louis Michel Colla ● TEATRUL DE NORD din SATU MARE ● Data reprezentației: 21 mai 2000 ● Regia: Gelu Badea ● Scenografia: Cristian Gătina ● Distribuția: Livia Ungureanu (Nanou), Anca Similar (Victoria), Dana Moisuc (Marie), Ștefan Mareș (Khaled), Ioan Ardelean (François), Sorin Oros (Christian).

Performanțe

De vreo doi ani încoace, primăvara, la Satu Mare, Consiliul județean și Primăria municipiului înregistrează "performanța" de a-și disputa aprig "dreptul" nefinanțării Teatrului de Nord. Așa încât, din lipsa banilor, la premiera cu **Al șaselea cer** de Louis Michel Colla, secretariatul literar a marcat "performanța" de a nu putea pune la dispoziția publicului un cât de rudimentar program de sală. Cum Louis Michel Colla este un dramaturg francez necunoscut la noi, cronicarul, lipsit de informația pe care i-ar fi putut-o oferi doritul caiet-program, se confruntă cu imposibilitatea de a ști care este cota pe meleaguri pariziene a sus-numitului scriitor. Spre a nu comite prea multe erori de apreciere, el, cronicarul, a avut

îndrăzneala de a cere spre lectură textul. Acesta se dovedește a fi o comedie boulevardieră de calibrul mediu, cu anumite excrescențe și verbaj, oricum însă mai specială, în sensul că se regălesc în compoziția ei ingredientele specifice genului, adică nelipsitul qui-pro-quo, învârtelile în jurul patului și al afacerilor de amor, accentele sociale etc., dar și unele aparte, care-i conferă o doză de melancolie.

Piesa a fost pusă în scenă de către foarte tânărul regizor Gelu Badea care a "problematizat-o" și a masacrat-o într-atât, încât a înregistrat "performanța" de a o face ininteligibilă. S-a tăiat din text cu mult peste marginile acceptabile și s-a încercat a se face din el un pretext pentru șturlubatiche invenții regizorale fără nici un dram de coerență. La început,

Anca Similar și Sorin Oros